

ความเครียดของอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร

นาง ศิริอนันต์ จุฑะเทมีย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔

007984

STRESS OF NURSE INSTRUCTORS WORKING IN SCHOOLS OF NURSING IN
BANGKOK METROPOLIS

Mrs. Sirianan Chuthatamee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Nursing Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความเครียดของอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา
 พยาบาลในกรุงเทพมหานคร
 ชื่อ : นางศิริอนันต์ จุฑะเคมย์
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รัชศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษารวม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว
 ภาควิชา : พยาบาลศึกษา
 ปีการศึกษา : ๒๕๒๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียด และศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรต่าง ๆ คือ อายุ วุฒิการศึกษา งานคานการสอน และประสบการณ์ของอาจารย์พยาบาล กับระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของ อาจารย์พยาบาล ตัวอย่างประชากรคือ อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา พยาบาลในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๑๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยนำไปหาความตรงตามเนื้อหา และหาความเที่ยงของแบบสอบถามตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเที่ยง ๐.๘๔ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ คือหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย วิธี เอส.

ผลการวิจัย

๑. ในการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาล พบว่าคำตอบแทนและสวัสดิการ และงานคานการสอน เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับสูง ส่วนสภาพการ

ปฏิบัติงานในหน่วยงาน ความก้าวหน้าในการทำงาน สัมพันธภาพในหน่วยงานและการบริหารงานในหน่วยงานก่อให้เกิดความเครียดแก่อาจารย์พยาบาลในระดับปานกลาง

๒. อาจารย์พยาบาลที่มีอายุ ๒๕ - ๓๕ ปี, ๓๖ - ๔๕ ปี และมากกว่า ๔๕ ปี มีระดับความเครียดค่าตอบแทนสวัสดิการ ความก้าวหน้าในการทำงาน สภาพการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และงานด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนการบริหารงานในหน่วยงานมีระดับความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สำหรับระดับความเครียดที่มีต่อสัมพันธภาพในหน่วยงานไม่แตกต่างกัน และพบว่ากลุ่มอายุ ๒๕ - ๓๕ ปี มีความเครียดมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน ส่วนกลุ่มอายุมากกว่า ๔๕ ปี และกลุ่มอายุ ๓๖ - ๔๕ ปีมีความเครียดในระดับปานกลาง

๓. อาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาในระดับประกาศนียบัตร ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับความเครียดในด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนระดับความเครียดที่มีต่อการบริหารงานในหน่วยงาน สัมพันธภาพในหน่วยงาน สภาพการปฏิบัติงานในหน่วยงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ และความก้าวหน้าในการทำงานไม่แตกต่างกัน และพบว่าระดับปริญญาตรีมีความเครียดมากที่สุด ส่วนกลุ่มระดับสูงกว่าปริญญาตรีและกลุ่มประกาศนียบัตรมีความเครียดระดับปานกลาง

๔. อาจารย์พยาบาลที่ทำการสอน เฉพาะภาคทฤษฎี (เฉพาะภาคปฏิบัติและสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติร่วมกัน) มีระดับความเครียดต่อสภาพการปฏิบัติงานในหน่วยงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนระดับความเครียดที่มีต่องานด้านการสอน การบริหารงานในหน่วยงานสัมพันธภาพในหน่วยงาน ค่าตอบแทนสวัสดิการ และความก้าวหน้าในการทำงานไม่แตกต่างกัน และพบว่ากลุ่มที่สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีความเครียดมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่สอน เฉพาะภาคปฏิบัติและสอน เฉพาะภาคทฤษฎีมีความเครียดระดับปานกลาง

๕. อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ ๑ - ๕ ปี ๖ - ๑๐ ปี และมากกว่า ๑๐ ปี มีระดับความเครียดค่าตอบแทนและสวัสดิการ และความก้าวหน้าในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนสภาพการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และงานด้านการสอนมีระดับความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สำหรับระดับความเครียดที่มีต่อการบริหารงานในหน่วยงานและสัมพันธภาพในหน่วยงานไม่แตกต่างกัน และพบว่ากลุ่มมีประสบการณ์ ๑ - ๕ ปีมีความเครียดมากที่สุด ส่วนกลุ่มมีประสบการณ์ ๖ - ๑๐ ปี และมากกว่า ๑๐ ปีมีความเครียดระดับปานกลาง

4

responsibility whereas working situation, opportunity for promotion, working relationship and administrative affairs induced medium level of stress.

2. There was a statistically significant difference among three groups of nurse instructor, age from 25 - 35, 36 - 45 and over 45 years old, concerning the level of stress toward allowance and fringe benefit, opportunity for working promotion and teaching responsibility at .01 level; and toward administrative affairs at .05 level. There was no statistically significant difference concerning the level of stress toward working relationship within the units. The research result also indicated that the level of stress of the age group of 25 - 35 years old was highest in every area, and the group of over 45 and 36 - 45 years old were at a medium level.

3. There was a statistically significant difference among the nurse instructors, who earned diploma, bachelor degree and higher degree in nursing, concerning the level of stress toward teaching responsibility at .01 level. There was no statistically significant difference concerning the level of stress toward administrative affairs, working relationship, allowance and fringe benefit and opportunity for promotion. The research result also indicated that the level of stress of the bachelor degree group was highest and the higher degree and diploma in nursing group were at a medium level.

4. There was a statistically significant difference among the nurse instructors, who performed teaching only in a classroom, or in an clinical area, or both in the classroom and the clinical areas concerning the level of stress toward working situation at .01 level. There was no statistically significant difference concerning the level of stress toward teaching responsibility administrative affairs, working relationship, allowance and fringe benefits and opportunity for promotion. The research result also indicated that the level of stress of the performed teaching both in the classroom and the clinical areas group was hightes, and the performed teaching only in an clinical areas an in a Classroom group were at a medium level.

5. There was a statistically significant difference among the nurse instructors, who has had working experience from 1 - 5 years, 6 - 10 years and over concerning the level of stress toward allowance and fringe benefits, and opportunity for promotion at .01 level; and toward working relationship and teaching responsibility at .05. There was no statistically significant difference concerning the level of stress toward administrative affairs and working relationship. The research result also indicated that the level of stress of group has had working experience from 1 - 5 years was highest in every area, and the group of 6 - 10 and over 10 years were at a medium level.

กิติกรรมประกาศ

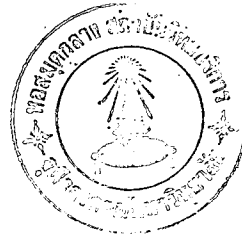
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ โดยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
สมคิด รักษาด้ยศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษมศักดิ์
ภูมิศรีแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ปุณฺณโชติ อาจารย์ผู้ให้คำแนะนำปรึกษาทางคดี
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณและขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๗ ท่าน ท่านคณบดี
ท่านผู้อำนวยการ และอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลทั้ง ๑๐ สถาบัน ที่ได้
ให้ความช่วยเหลือในการทำการวิจัย และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ทำให้การวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี

ประโยชน์และส่วนดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง
ผู้ให้การศึกษแก่ผู้วิจัยตลอดจนการทำการวิจัยครั้งนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่าง
สมบูรณ์

ศิริอนันต์ จุฑะเทมีย์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
รายการตารางประกอบ	ม
รายการแผนภูมิประกอบ	ท

บทที่

๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ปัญหาของการวิจัย	๕
สมมติฐานของการวิจัย	๑๐
ขอบเขตของการวิจัย	๑๑
คำจำกัดความ	๑๑
ข้อตกลงเบื้องต้น	๑๒
การดำเนินการวิจัย	๑๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๓
๒ บรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๔
ความเครียด.....	๑๔
ความหมายและแนวความคิด.....	๑๔
ระดับของความเครียด	๑๗
การปรับตัวของร่างกาย	๒๐
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๑

บทที่

การวิจัยในประเทศ	๓๑
การวิจัยในต่างประเทศ	๓๔
๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๓๕
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๓๕
เครื่องมือ	๔๐
การเก็บและรวบรวมข้อมูล	๔๒
การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๒
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๖
สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากร	๔๘
ลำดับเหตุการณ์ก่อให้เกิดความเครียด	๕๒
วิเคราะห์ความแปรปรวน	๕๓
๕ สรุปผล การวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ	๗๒
สรุปผลการวิจัย	๗๒
อภิปรายผลการวิจัย	๗๘
ขอเสนอแนะเพื่อนำไปใช้	๘๗
ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	๘๐
บรรณานุกรม	๘๑
ภาคผนวก	๘๖
ประวัติ	๑๐๘

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

๑	อาจารย์พยาบาลจำแนกตามการสอน.....	๔๘
๒	อาจารย์พยาบาลจำแนกตามอายุ.....	๔๙
๓	อาจารย์พยาบาลจำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	๕๐
๔	อาจารย์พยาบาลจำแนกตามประสบการณ์.....	๕๑
๕	ลำดับความแตกต่างของ เหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน...	๕๒
๖	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนค่าเฉลี่ยของความเครียดของอาจารย์ พยาบาลที่ทำการสอนต่างกัน.....	๕๓
๗	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อสภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์ ที่ทำกรสอนต่างกัน.....	๕๕
๘	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนค่าเฉลี่ยของความเครียดของอาจารย์ พยาบาลที่มีอายุต่างกัน.....	๕๖
๙	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อคาตอบแทนและสวัสดิการของ อาจารย์ที่มีอายุต่างกัน.....	๕๘
๑๐	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อความก้าวหน้าในการทำงาน ของอาจารย์ที่มีอายุต่างกัน.....	๕๙
๑๑	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อสภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน.....	๖๐
๑๒	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อการสอนของอาจารย์ที่มีอายุ ต่างกัน.....	๖๑
๑๓	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อการบริหารงานของอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน.....	๖๒
๑๔	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนค่าเฉลี่ยของความเครียดของอาจารย์ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน.....	๖๓

ตารางที่

๑๕	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อการสอนของอาจารย์ที่มีพฤติ การศึกษาต่างกัน.....	๖๕
๑๖	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนค่าเฉลี่ยของความเครียดของอาจารย์ ที่มีประสบการณ์ต่างกัน.....	๖๖
๑๗	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อคาบแทนและสวัสดิการของ อาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน.....	๖๘
๑๘	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อความก้าวหน้าในการทำงาน ของอาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน.....	๖๙
๑๙	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อสภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์ ที่มีประสบการณ์ต่างกัน.....	๗๐
๒๐	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดที่มีต่อการสอนของอาจารย์ที่มีประ สพการณ์ต่างกัน.....	๗๑

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

๑	ความเครียดกับการเกิดภาวะสมดุลงและไมสมดุลง.....	๑๙
๒	ความเครียดต่อการล่งนำยอย	๒๒
๓	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและการปรับตัว.....	๒๙
๔	แสดงความเครียด การปรับตัว.....	๓๐